

Onsdagen den 27 september

Kl. 09.00–10.56
16.00–16.09

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 7 september justerades.

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Teres Lindberg (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 25 september 2017 sedan Börje Vestlund (S) avlidit.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 26 september 2017

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson
sekreterare

§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd

Tredje vice talmannen anmälde

att *Anders Österberg* (S) inträtt som ersättare för statsminister Stefan Löfven (S) från och med den 25 september och tills vidare samt

att *Mattias Vepsä* (S) inträtt som ersättare för statsrådet Ylva Johansson (S) under tiden den 25 september–22 oktober.

§ 4 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Sultan Kayhan* (S) inträtt som ersättare för Arhe Hamednaca (S) under tiden för hans ledighet den 25 september–22 oktober.

§ 5 Anmälan om ändrad partibeteckning

Från Hanna Wigh hade följande skrivelse kommit in:

Till Sveriges riksdag

Anmälan om ändrad partibeteckning

Härmed vill jag meddela att jag har utträtt ur Sverigedemokraterna och inte längre tillhör Sverigedemokraternas riksdagsgrupp.

Jag ska alltså vara riksdagsledamot utan partibeteckning.

Stockholm den 26 september 2017

Hanna Wigh

Skrivelsen lades till handlingarna.

§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:620

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:620 Polisutbildningen i Umeå
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 20 oktober 2017.

Stockholm den 21 september 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Daniel Ström

Rättschef

§ 7 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:
RIR 2017:18 Karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet – högre lön men sämre sammanhållning

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:7 till konstitutionsutskottet

2017/18:12 till socialutskottet

2017/18:16 till skatteutskottet

Motioner
2017/18:113 och 115 till konstitutionsutskottet
2017/18:114 och 120 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:118 och 119 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:22 till socialutskottet

Prot. 2017/18:11
27 september

§ 9 Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexit-omröstningen

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU12
Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexit-omröstningen (skr. 2016/17:168)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 10 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU8
Utvecklingen inom den kommunala sektorn (skr. 2016/17:102)
föredrogs.

Anf. 1 JAN ERICSON (M):

Fru talman, presidiet och de som eventuellt har gått upp lite tidigare för att titta på den här debatten på tv – god morgon! Jag vill redan nu meddela att jag kommer att överskrida anmäld talartid något.

Fru talman! Världsekonomin befinner sig just nu i en stark högkonjunktur, och Sverige har haft en stark konjunktur i flera år. Det betyder ökande skatteintäkter, vilket gynnar kommunsektorn. Man redovisade goda resultat för 2016, och inget tyder på att 2017 blir så mycket sämre.

De svenska kommunerna och landstingen har nu haft en lång rad av år med goda överskott. Resultatet för kommunsektorn som helhet har varit positivt ända sedan 2004. Till och med under krisåren från 2009 och framåt redovisade kommunsektorn ett samlat överskott varje år. Detta berodde på Alliansens ansvarsfulla politik, som gjorde det möjligt att tillföra kommunerna stora extra tillskott under krisåren för att trygga välfärden. Att kommunerna slapp tillfälliga nedskärningar under dessa år har man stor glädje av i dag.

Samtidigt finns det skäl att påminna om att högkonjunkturer aldrig varar för evigt. Det är i goda tider man ska rusta landet och kommunerna för att bli motståndskraftiga mot sämre tider. Här finns det anledning att vara mycket bekymrad. Jag ska göra fem nedslag i frågor jag ser som centrala för kommunernas framtida ekonomi.

Fru talman! För det första har vi trots högkonjunkturen stora obalanser i kommunernas ekonomi och växande beroende av statsbidrag.

Man skulle ju kunna tro att kommunsektorn mitt under en stark högkonjunktur skulle redovisa betydligt större överskott än tidigare år. Men

så ser det inte ut. Slutsatsen är att kommunerna helt enkelt använder de ökade skatteintäkterna för att bygga ut verksamhet och öka de löpande kostnaderna. Detta i sig är ett hot när konjunkturen vänder nedåt. Då har man byggt upp en kostnadsmassa som man sedan inte kan täcka med skatteintäkter och befintliga statsbidrag.

SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, redovisade i en rapport 2016 hur det under Alliansens regeringstid rådde balans mellan skatteintäkter och utgifter för kommunsektorn och att kommunsektorn då också redovisade stabila överskott, även under krisåren. Men de senaste åren har obalanserna ökat. Utan ökade statsbidrag skulle man inte klara verksamheten, inte ens i dagens högkonjunktur.

I längden kan man aldrig klara kommunernas ekonomi bara genom ständigt höjda statsbidrag. Staten har dessutom stora utmaningar med att finansiera ökade resurser till polis, försvar, infrastruktur och andra viktiga centrala samhällsfunktioner. Utrymmet att ständigt öka statsbidragen till kommunerna är begränsat.

Grunden för en stark kommunal ekonomi är i stället att vi får fler företag och fler jobb i privat sektor. Det är dessa skattemedel som skapar alla resurser till välfärd och annan kommunal verksamhet. Att regeringen nu driver en politik som inte tar denna fråga på allvar är därför allvarligt.

Det behövs också tydligare fokus på att kostnaderna i bidragssystemen ska minska och att vi ska få en bättre kontroll på migrationskostnaderna. Även där saknar vi handlingskraft från regeringens sida.

Fru talman! För det andra har vi i dag en demografisk situation som kommer att medföra allt större resursbehov i framtiden.

När både andelen unga och andelen äldre ökar framöver, samtidigt som vi ska hantera en omfattande migration, kommer samhällets kostnader för välfärden att öka. Om vi inte kan hantera det klokt kommer kraftiga skatthöjningar att bli den enda lösningen. Det är ingen bra idé i ett land som redan har bland världens högsta skatter. Dessutom slår kommunalskatten, som vi vet, extra hårt mot dem med lägre inkomster.

En väg för kommunerna att hantera stigande kostnader är att prioritera bättre. Är verkligen all annan kommunal verksamhet viktigare att satsa på än skolan och omsorgen, eller kan man prioritera bort mindre viktiga saker?

Det är också en myt att kvaliteten i välfärden endast avgörs av hur mycket pengar man förbrukar. I en analys av tidningen Dagens Samhälle visade man nyligen att kvaliteten och nöjdheten inom äldreomsorg och hemtjänst helt saknade koppling till kostnadsnivån. Det var minst lika högt betyg till den verksamhet som bedrevs av kommunerna med lägst kostnad som av dem med högst kostnad.

Det finns också intressanta analyser som visar att om alla kommuner skulle prestera lika bra på varje område som de bästa gör skulle man klara stora utbyggnader av välfärden utan skatthöjningar. Skulle man dessutom lyckas uppnå en årlig produktivitetstillväxt på en halv procentenhet skulle man faktiskt kunna finansiera hela den framtida välfärden utan skatthöjningar.

Ett allvarligt hot mot effektiviseringar och produktivitetstillväxt är dock den hotande regleringen av vinster i välfärdsföretag. Den skulle direkt motverka just effektivisering och nytänkande inom välfärden, minska konkurrensen och på sikt medföra höjda skatter. I stället borde vi aktivt

från politisk sida gynna framväxten av alternativ och mångfald inom välfärden. Det bidrar till en ökad kvalitet och ett förbättrat resursutnyttjande.

Fru talman! För det tredje har vi bara sett början på kostnaderna för det stora asylmottagandet.

En del kommuner – det gäller framför allt glesbygdskommuner och bruksorter – har varit mycket positiva till att ta emot många nyanlända för att fylla sina tomma hus och öka sin befolkning. Statsbidrag täcker kostnaderna i två år. Men nu växer oron i många av dessa kommuner i takt med att statsbidragen upphör och att kommunerna själva får ta över försörjningsansvaret samtidigt som man får växande kostnader inom exempelvis skola och socialtjänst. Vad kommer att hända med dessa kommuner om de nyanlända inte kan försörja sig själva? Det fanns ju en orsak till att det var gott om tomma bostäder – det fanns för få jobb att erbjuda, varför människor flyttade från orten. Nu har man en utmaning att hantera den här situationen.

Fru talman! För det fjärde måste kommunerna få större frihet att göra sina egna prioriteringar.

SKL har länge varnat för risken med en allt större andel riktade statsbidrag som inte alltid kan utnyttjas effektivt av kommunerna. Trots regeringens hållning att minska andelen riktade statsbidrag till förmån för generella statsbidrag har de i stället ökat. Från moderat sida vill vi se en förändring av detta. Vi vill också att syftet med riktade statsbidrag blir tydligare. Vi tror att kloka kommunpolitiker oftast vet bäst vad man behöver satsa mer på. Att regeringen nu ökar de generella statsbidragens andel något är välkommet, men det räcker inte.

Fru talman! För det femte borde kommunsektorn oroa sig ordentligt för hur staten agerar i högkonjunktur.

Staten är i praktiken den sista garanten för den svenska välfärden om kommunerna inte klarar sina åtaganden. Men då måste också staten samla in ladorna under goda tider för att kunna satsa i dåliga.

När vi 2009 drabbades av finanskrisen på allvar hade Sverige ett bra utgångsläge. Vi hade en lägre arbetslöshet än i dag, vi hade större överskott i statsfinanserna än i dag och vi hade normala räntenivåer som gjorde det möjligt att med räntesänkningar stimulera ekonomin.

I dag ser allt helt annorlunda ut. Vi har ett sämre utgångsläge om konjunkturen viker nedåt. De kraftfulla stimulanser av kommunsektorn som Alliansen hade resurser till finns inte på samma sätt i dag. Arbetslösheten är högre, överskotten i statsfinanserna är mindre och räntan ligger redan på rekordlåga nivåer. Till detta kommer att vi har en stor mängd nyanlända som behöver försörjning tills de förhoppningsvis kommer ut på arbetsmarknaden.

Alliansen lotsade Sverige genom den djupaste globala krisen sedan 1930-talet. Vi gjorde det på ett sätt som väckte respekt och beundran i omvärlden. Vi klarade statsfinanserna, skyddade välfärden och minskade statsskulden. Arbetslösheten höll sig också inom hyfsat hanterbara nivåer, betydligt lägre än genomsnittet i EU. Dagens regering åker däremot räk-macka under en mycket stark global högkonjunktur, men lyckas sämre med jobben än omvärlden.

När Alliansen lämnade över regeringsmakten låg vi på 12:e plats i EU på listan över lägst arbetslöshet, och arbetslösheten låg hela 2,3 procentenheter under genomsnittet i EU. I dag har Sverige halkat ned till 15:e

plats, och vår arbetslöshet är nu inte längre mycket lägre än EU-genomsnittet. Andra länder har helt enkelt utnyttjat högkonjunktorens positiva effekter klokare än Sverige.

Regeringen gasar när högkonjunkturen är stark. Det är sådant som skapar överhettning. Man slarvar bort högkonjunkturen genom att sprätta ut pengar till allt och alla i stället för att ta tag i de stora underliggande samhällsproblemen. Under mandatperioden höjs dessutom skatten med 60 miljarder kronor, varav 88 procent slår mot jobb, tillväxt och sparande.

Moderaterna menar att i stället för ökade bidrag och subventioner borde högkonjunkturen användas för att stärka de offentliga finanserna och samla i ladorna inför nästa lågkonjunktur. Dessutom borde vi genomföra långsiktiga reformer för bland annat integration, arbetsmarknad och välfärd. Det är helt centralt för att klara kommunernas ekonomi i framtiden.

Fru talman! Låt mig slutligen nämna en helt annan fråga. Före sommaren gav regeringen besked om att man skjuter till 195 miljoner som stöd till kommuner där det bor asylsökande ungdomar som fyller 18 år under asylprocessen, eller i vissa fall får sin ålder uppskriven. Tanken är god – med de extra pengarna vill man göra det möjligt för dessa ungdomar att bo kvar i kommunen och fortsätta sin skolgång i väntan på avgörandet i sina asylärenden. Det finns dock två allvarliga problem med bidraget.

För det första pekar SKL på att fördelningen av pengarna baseras på vilken kommun som är formell vistelsekommun, utan att ta hänsyn till var ungdomen i verkligheten bor. Ett stort antal kommuner har ensamkommande unga placerade utanför den egna kommunen, och det gör att en kommun kan belastas med kostnader samtidigt som en annan kommun får bidraget. Regeringen borde lyssna på SKL som i stället har begärt att man ska fördela pengarna efter vilken kommun som verkligen har kostnaderna.

Det andra problemet är att kommunerna saknar riktlinjer för hur det extra statsbidraget ska hanteras. I flera kommuner, bland annat min hemkommun Mark, har både kommunjurister och socialchefer ifrågasatt om det går att använda bidraget till angivet ändamål utan att det strider mot kommunallagens krav på likvärdig behandling av kommuninvånarna. En person som söker asyl som 18-åring hänvisas till ett asylboende och får dagersättning enligt reglerna för vuxna. För en person under 18 år gäller helt andra regler för boende, dagersättning och omsorg.

Om man ska ge unga som fyllt 18 år samma villkor och förmåner som de haft tidigare betyder det att vissa 18-åringar får helt andra förmåner och rättigheter än andra ungdomar i samma ålder. Att ta sådana kollektiva beslut utan individuell prövning strider sannolikt mot flera lagar. Att inte regeringen gett några som helst riktlinjer till kommunerna hur man ska agera är oansvarigt. Nu agerar kommunerna olika, och ingen vet heller om man fattar lagliga beslut. Det är någonting som regeringen borde se över.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och till våra reservationer.

Anf. 2 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna som finns i densamma.

Den skandinaviska, generella välfärdsmodellen som vi känner den bygger på en god inkomsttrygghet när man är arbetslös och sjukskriven men också på välfärdstjänster som utbildning, vård och omsorg.

I Sverige har vi valt att organisera stora delar av den nära välfärden – äldreomsorgen, grundskolan och gymnasieutbildningen, handikappomsorgen, förskola och försörjningsstöd – som ett kommunalt ansvar. Den välfärd som människor har kontakt med dagligen är den som bedrivs runt om i våra kommuner och landsting.

Kommunsektorns samlade utgifter uppgick 2016 till 979 miljarder. Det är nästan lika mycket som hela statsbudgeten som omsluter ca 1 000 miljarder.

Det visar hur viktig kommunsektorn är sett både till omsättningen och till verksamheten. Kommunsektorn svarar för ungefär en fjärdedel av bnp, hälften av den offentliga sektorns utgifter och en fjärdedel av sysselsättningen. Den kommunala sektorns skatteintäkter överstiger rejält den enskilt största skatteintäkten i statens budget. Av statens samlade budget utgör 185 miljarder generella och riktade statsbidrag till kommuner och landsting.

Sammantaget har kommunsektorn redovisat positiva resultat under en längre period. År 2016 redovisade sektorn ett starkt resultat. Det genomsnittliga totala resultatet uppgick 2006–2015 till 16,4 miljarder kronor per år, varav kommunkoncernerna stod för 16,1 miljarder kronor. I stort sett alla kommuner och nästan alla landsting redovisade positiva resultat.

Sedan 2014 har den kommunalt finansierade sysselsättningen ökat med omkring 100 000 personer. Samtidigt kan vi konstatera att kommunsektorn som helhet står inför stora utmaningar. Den demografiska utvecklingen med en växande befolkning och fler barn och äldre, som utgör grupper där behovet av välfärdstjänster är högt, driver naturligtvis på kostnaderna i sektorn. Enligt SKL:s senaste ekonomirapport beräknas kostnaderna i kommunsektorn öka med 47 miljarder kronor mer än intäkterna fram till 2020. Det motsvarar en skattehöjning på 2,10 kronor.

Det kommunala skatteunderlaget förväntas inte öka skatteinkomsterna i samma utsträckning som kommunsektorns utgifter växer. För att motverka kommunala skattehöjningar och nedskärningar inom välfärden kommer det därför att behövas statliga tillskott till kommunsektorn de kommande åren. Detta är nödvändigt för att ge kommunsektorn förutsättningar att utveckla välfärden utifrån lokala förutsättningar och behov och för att den ska ha bättre förutsättningar att möta de utmaningar som den ställs inför i framtiden.

Fru talman! Sett i det ljuset kan man med fog instämma i utskottets bedömning att de 10 miljarder kronor som riksdagen beslutade att tillföra de generella statsbidragen hösten 2015 var ett mycket viktigt tillskott till kommunsektorn.

En väl utformad gemensamt finansierad generell välfärd främjar en god ekonomisk utveckling samtidigt som den jämnar ut livsvillkoren och bidrar till ökad jämställdhet. Den generella välfärden är en helt central roll i den svenska modellen. En väl utbyggd barn- och äldreomsorg av god kvalitet är central för kvinnors livsvillkor.

Det är av vikt att följa utvecklingen av de offentliga finansernas hållbarhet och utvecklingen i den kommunala sektorn men också att föra en politik som ger kommuner och landsting möjlighet att utföra sitt uppdrag att skapa välfärd som fördelas efter behov.

Prot. 2017/18:11
27 september

*Utvecklingen inom den
kommunala sektorn*

Statsbidragen till kommuner och landsting är ett stort och viktigt tillskott för att Berit ska få sin äldreomsorg och kunna känna sig trygg på ålderns höst och för att Pelle och Lisa ska kunna klara av skolan.

Fru talman! Valfärden i kommuner och landsting påverkar människors vardag konkret och direkt. Den skapar trygghet i ålderdomen, ger livschanser i ungdomen och ökar människors frihet och förutsättningar till ett rikt och meningsfullt liv.

I en värld som är stadd i ständig förändring spelar en stark och jämlik välfärd roll för att man ska kunna utvecklas och våga möta det enda vi med säkerhet vet, att morgondagen ser helt annorlunda ut än dagen.

Anf. 3 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Först ska jag förtydliga lite om våra reservationer: Vi yrkar bifall till reservation nr 1. Vi står bakom övriga reservationer, men för tidsvinnande yrkar vi inte bifall till dem.

Ingela Nylund Watz säger i sitt anförande att hon inte ser någon möjlighet för kommunerna att öka sina skatteintäkter nämnvärt framöver, utan att man i stället kommer att behöva ökade statsbidrag för att finansiera ökade kostnader i valfärden.

Jag tycker att det är en defensiv ingång från ett regeringsparti att konstatera att man inte kan öka skatteintäkterna i kommunerna. Självklart kan man göra det. Det borde vara regeringens främsta uppgift att föra en politik som gör att det skapas fler företag och fler jobb i privat sektor som kan finansiera den offentliga sektorn. Men detta verkar Ingela Nylund Watz redan ha gett upp, vilket bekymrar mig mycket.

Hur tänker sig Ingela Nylund Watz att staten ska klara av att ständigt öka statsbidragen till kommunerna samtidigt som vi vet att vi är överens om att vi måste satsa stora extra pengar på försvaret, polisen, infrastrukturen och så vidare? Varifrån tänker sig Ingela Nylund Watz att alla dessa pengar ska komma om konjunkturen viker nedåt?

Anf. 4 INGELA NYLUND WATZ (S) replik:

Fru talman! Jag yrkar avslag på nämnda motion.

När det handlar om kommunsektorns långsiktiga utveckling vet vi att det totalt sett ser ut som att det kommer att finnas problem för kommunerna att generellt höja skatteintäkterna nämnvärt. Det finns säkert kommuner som kommer att kunna göra det, men det finns å andra sidan kommuner som inte kommer att klara detta. Den grundläggande förutsättningen för att skatteintäkterna ska öka rejält i kommunerna är att vi får fler människor i arbete.

Här har vi lite olika syn på hur det ska gå till. Jag tror för egen del på de omfattande investeringar som staten nu gör genom statsbudgeten i form av kunskapslyft och enklare vägar att komma in på arbetsmarknaden genom att vi sammanför olika typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder till en enda som gör det lättare för företagen att komma i kontakt med Arbetsförmedlingen och matcha personal in till sina företag. Vi utvidgar växestödet och genomför en lång rad insatser för att fler människor ska komma i arbete, och detta är den grundläggande förutsättningen för att kommunerna ska ha en möjlighet att finansiera den välfärd som vi vet kommer att behöva byggas ut.

Jag och vi tror inte på den väg som tidigare har prövats av den borgerliga regeringen med stora ofinansierade skattesänkningar som innebar att vi i den här regeringen för tredje gången i rad har varit tvungna att sanera statsfinanserna efter en borgerlig regering. Vi tror inte att sänkta löner nämnvärt kommer att bidra till att se till att kommunerna får en starkare och solidare grund att stå på. Det handlar helt enkelt om ett vägval.

Anf. 5 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Det är alltid lika roligt att höra Socialdemokraterna köra sitt nya mantra: att ni har sanerat statsfinanserna efter Alliansen. Det är ren bluff som ni försöker att trumma in i svenska folket.

Det vi gjorde under Alliansens tid var att vi skyddade statsfinanserna under den djupaste krisen sedan 1930-talet. Trots detta sänkte vi statsskulden. Det tycker jag att vi ska få lite kredd för. Det första året, tror jag att det var, sa Magdalena Andersson ofta att Alliansen hade skött finanserna väldigt bra. Sedan har ni bytt fot lite grann, och nu försöker ni i stället att sprida en bild av att vi misskötte statsfinanserna under allianstiden, vilket ju är en total bluff. Hela den samlade ekonomikåren både i Sverige och utomlands har gett Sverige oerhört mycket beröm för hur vi hanterade finanskrisen och att vi klarade statsfinanserna. Så försök inte med det mer; vi är trötta på att höra detta nu!

Jag tycker att diskussionen om fler i arbete och hur man kommer dit är den stora viktiga politiska stridsfrågan. Vi tror att starka företag och ett rimligt skattetryck gör att det skapas fler jobb i privat sektor, medan Ingela Nylund Watz fortfarande tror att de gamla socialdemokratiska modellerna från förr där staten ska in och pillar i en massa detaljer och försöka skapa konstgjorda jobb är det som ska rädda skatteintäkterna i våra kommuner. Jag tror inte ett ögonblick på det.

Jag tror framför allt inte på att staten kommer att ha utrymme för att hela tiden öka statsbidragen, framför allt inte om konjunkturen vänder nedåt. Då kommer vi att ha andra saker som vi måste lägga pengar på, framför allt i våra transfereringssystem. Då kommer det inte att finnas några pengar till kommunerna. Om inte kommunerna kan bygga upp sin egen skattekraft genom att få fler invånare och fler människor i arbete kommer vi aldrig att klara välfärden.

Anf. 6 INGELA NYLUND WATZ (S) replik:

Fru talman! Vi är helt överens, Jan Ericson, om att det är grundläggande för kommunernas ekonomiska förutsättningar i framtiden att vi får fler människor i arbete. På vilket sätt vi ska ordna detta har vi dock helt olika uppfattningar om.

Jag kan hålla med Magdalena Andersson om att den förra, borgerliga regeringen i inledningen av sitt ledarskap av Sverige gjorde en del bra insatser för att skydda den svenska ekonomin i en lågkonjunktur. Men sedan släppte man på krona-för-krona-principen och började genomföra stora ofinansierade skattesänkningar som ledde till att man för tredje gången av tre möjliga lämnade efter sig ett budgetunderskott på 61 miljarder kronor.

Detta har vi nu tagit itu med. Vi har vänt statens finanser. Vi har nu en så pass stark ekonomi att vi både kan betala av på statsskulden med 40 miljarder och genomföra reformer för att stärka välfärden, jobbskapandet i

Prot. 2017/18:11
27 september

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

landet, tryggheten och polisens möjligheter att beivra brott med 40 miljarder.

Så bygger man landet. Så investerar man för fler jobb. Man gör det inte genom ofinansierade skattesänkningar och genom att skapa en låglöne-marknad i Sverige.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 16.)

Vissa frågor om läkemedelsregistret

§ 11 Vissa frågor om läkemedelsregistret

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU2

Vissa frågor om läkemedelsregistret (prop. 2016/17:145) föredrogs.

Anf. 7 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera socialutskottets betänkande 2017/18:SoU2 *Vissa frågor om läkemedelsregistret*. I betänkandet behandlas regeringens proposition med samma namn samt en följd motion.

Propositionen innehåller förslag som innebär att det läkemedelsregister som i dag innehas av Socialstyrelsen bättre ska kunna användas för att följa upp effekter av olika läkemedel.

Regeringen föreslår i propositionen att lagen om receptregister ändras så att personuppgifter i detta register får behandlas om det är nödvändigt för registrering och redovisning till Socialstyrelsen även när det gäller uppgifter för uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Regeringen föreslår också att förskrivningsorsak ska få rapporteras till Socialstyrelsens läkemedelsregister för registrering och redovisning. Detta registreras redan i dag av E-hälsomyndigheten, men enligt förslaget i propositionen ska förskrivningsorsaken i framtiden också omfattas av myndighetens uppgiftsskyldighet till Socialstyrelsen.

De uppgifter som finns i läkemedelsregistret har liksom övriga hälsodataregister hos Socialstyrelsen ett mycket starkt skydd. Samtidigt är hälsodataregistren av stort värde för den medicinska forskningen i Sverige.

Fru talman! I propositionen föreslås att läkemedelsregistret ska få användas för att följa upp enskilda läkemedels effekter, inklusive biverkningar. Syftet med att föra över uppgifter om förskrivningsorsak handlar också om att förbättra uppföljningen.

Att bättre kunna följa upp hur ett läkemedel verkar och hur kostnads-effektivt det är kan bli ett mycket viktigt led vid introduktionen av nya och dyra läkemedel. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket skulle få större och bättre möjligheter att utvärdera nya läkemedel och att långsiktigt kunna följa kostnadseffektiviteten. Det skulle ge stora vinster för patienter, för samhället och för läkemedelsindustrin.

Fru talman! Det behövs snabbare och bättre kunskaper om effekten av läkemedel i vårdens vardag. Annars finns det risk för att patienter inte får tillgång till verksamma och bra läkemedel. Det kan orsaka onödigt lidande

och uteblivna hälsovinster för samhället och naturligtvis också stora kostnader.

Läkemedelsverket skulle få ökade möjligheter att verka för en förbättrad läkemedelsanvändning och ökad patientsäkerhet om man får fler och bättre kunskaper om hur läkemedel verkar och om deras biverkningar.

Socialstyrelsen i sin tur skulle kunna dra stor nytta av kunskaperna i sitt uppdrag när det gäller uppföljning och kvalitetssäkring av läkemedel, och en förändring enligt förslaget skulle innebära en mycket välkommen harmonisering av hälsodataregistren.

Fru talman! Sammantaget är bedömningen att värdet av de föreslagna förändringarna är till så stor nytta för patienter och samhället att de väger tyngre än intrånget i den personliga integriteten. Skyddet i Socialstyrelsens hälsodataregister, ska tilläggas, är också mycket starkt. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Fru talman! Glädjande nog finns en stor enighet i utskottet om fördelarna i förslaget från regeringen. Men allianspartierna har med stöd av Sverigedemokraterna valt att driva igenom ett tillkännagivande om att regeringen ska fullfölja arbetet med en nationell samlad läkemedelslista.

Vi socialdemokrater är överens med oppositionen om att det är av stor vikt att förbättra patientsäkerheten när det gäller läkemedelsbehandlingar och att arbetet med att ta fram en nationell samlad läkemedelslista ska fortskrida. Men samtidigt som en nationell samlad läkemedelslista inte har ett dugg att göra med förslaget om förändring i receptregistret är det enligt vår mening att slå in vidöppna dörrar att driva igenom ett tillkännagivande om detta när det är känt att arbete pågår i Regeringskansliet för att en samlad läkemedelslista ska komma till stånd.

En lagrådsremiss är att vänta innan året är slut, och den bygger på den departementspromemoria som publicerades i december förra året och vars remisstid gick ut i april i år.

E-hälsomyndigheten har fått ett uppdrag att göra en förstudie angående de mycket komplicerade tekniska förutsättningarna som ska möjliggöra en samlad läkemedelslista, och det pågår ett antal projekt inom ramen för den nationella läkemedelsstrategin som på olika sätt stöder en kommande nationell läkemedelslista. I det förslag till statsbudget som ligger på riksdagens bord aviseras också medel för utvecklingsarbete med att ta fram en nationell läkemedelslista.

Fru talman! Summa summarum är alltså ett tillkännagivande inte nödvändigt i det här sammanhanget.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag om regeringens proposition och bifall till vår reservation när det gäller utskottets förslag om en nationell läkemedelslista.

Anf. 8 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman, åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar, som ni numera allesammans vet, långsiktigt och målmedvetet för ett bättre Sverige. Den nyss lagda budgeten innehåller ett stort antal satsningar som jag tror gör att även den mest tveksamme numera inser att den här regeringen är väldigt bra för de flesta medborgare.

Fru talman! Läkemedlen har med åren blivit alltmer potenta och kan därmed på ett ständigt bättre och effektivare sätt hjälpa patienter med deras problem. Ibland talar företrädare för läkemedelsindustrin till och med om

Prot. 2017/18:11
27 september

Vissa frågor om
läkemedelsregistret

helt individualiserade läkemedel som är anpassade för just den enskilda patienten. Så fantastiskt har det blivit med läkemedlens utveckling.

Kunskapen om hur patienter använder läkemedel och hur de reagerar på dem blir allt viktigare för att den här utvecklingen ska kunna fortsätta. När det inte fungerar att samla upp den kunskapen kan man slås av att utvecklingen ibland springer ifrån lagstiftningen väldigt snabbt.

I betänkandet från utskottet och SoU2 kan man läsa att en del av den information som var möjlig att hämta ur läkemedelsregistret och använda för uppföljning före 2005 stoppades när registret omvandlades till ett hälsodataregister. Det innebar, enligt betänkandet, att man inte längre kunde använda uppgifterna i registret för uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring. Motivet på den tiden var att den enskildes personliga integritet var i fara. Tänk, det är faktiskt bara tolv år sedan man motiverade en sådan lagändring på det sättet.

I dag, när vi lever i skuggan av andra stora registerskandaler med risk för att uppgifter om rikets säkerhet eventuellt skulle ha kunnat komma i orätta händer, kan man tycka att det där argumentet inte var så tokigt.

Men i dag är kraven annorlunda. Socialstyrelsens roll har förändrats med ett ökat fokus på just utvärdering, uppföljning och kvalitetssäkring och på att följa hur olika verksamheter fungerar. Därmed har behoven av underlag och kunskapsinhämtning förändrats.

De uppgifter som registreras vid ett köp av ett receptbelagt läkemedel i läkemedelsregistret i dag är individens kön, ålder, folkbokföringsort och personnummer. Där noteras även vem som har förskrivit läkemedlet. Det som nu tillkommer med det här förslaget är att man också ska notera orsaken till förskrivningen, vilket naturligtvis underlättar för uppföljningen där man bland annat ska försöka kartlägga om läkemedlen används som det var tänkt när de godkändes. Det är väsentligt att de används till det som de är avsedda för.

För att det här ska fungera krävs det en ändring i lagen om receptregister så att den information som finns där kan överföras till Socialstyrelsens läkemedelsregister. Det här bedöms i dagsläget inte innebära några större risker för integriteten. Den bedömningen gör man alltså i dag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till den delen av betänkandet.

Men sedan kommer, precis som den förra talaren påpekade, kapitel två. I utskottet behandlar man även en följdmotion till propositionen med ett krav på att regeringen ska fullfölja arbetet med en samlad läkemedelslista. Som föregående talare sa har det egentligen inte någon koppling till det här förslaget, den här propositionen. Arbetet pågår för fullt, och en lagrådsremiss beräknas komma under hösten. Jag vill också påpeka att regeringen är minst lika angelägen som oppositionen om att det här arbetet snarast ska bli klart. Patientsäkerhetsfrågor prioriteras väldigt högt av den här regeringen.

Fru talman! Ibland har tanken slagit mig att oppositionens företrädare i de olika utskotten kanske har en intern tävling om vem som kan skapa flest tillkännagivanden mot regeringen utan att egentligen reflektera över varför man gör det. När man missbrukar riksdagens olika instrument tappar de faktiskt i värde.

Tillkännagivanden brukar i huvudsak användas när riksdagen anser att regeringen ska ta tag i något som regeringen *inte* arbetar med. Möjligen

kan tillkännagivanden också användas i de fall då riksdagen anser att regeringen medvetet drar frågor i långbänk och visar ett ointresse för att egentligen föra en fråga till ett avgörande i kammaren.

Men att i ett fall som det här, då man kan se att frågan faktiskt kommer till kammaren i närtid, föreslå att uttala ett tillkännagivande blir nästan som en demonstration utan innehåll. Jag kan förstå att motionen skrevs när den skrevs, men när man i betänkandet kan läsa att vi får en lagrådsremiss i närtid tycker jag att det är märkligt att man fullföljer tillkännagivandet. Jag tycker att det förminskar riksdagens egen roll i processen.

Fru talman! Jag yrkar avslag på tillkännagivandet och bifall till reservationen.

Anf. 9 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! En nationell läkemedelslista vill vi alla ha. Så långt är vi överens. Om man tittar i regeringens budget ser man också att det finns en rejäl påse pengar till det. Men den diskussionen ska vi ta senare.

Pågår det något arbete egentligen? Händer det någonting? Det verkar oppositionen vara tveksam till, trots att de har läst att något pågår. Och det gör det absolut. Jag tänker dra en snabb repetition.

Det är bra att vi har tuffat på så här långt. Vi i Vänsterpartiet ställer oss självklart bakom regeringens förslag till lag om ändring i lagen om receptregister. Vi yrkar avslag på det förslag om tillkännagivande, ett av många, som den samlade högern har lagt fram. Ordet tillkännagivande har använts frekvent under den här mandatperioden. Det är väl bra att allt fler svenskar förstår innebörden av just det ordet, men om tillkännagivanden leder till någonting är en helt annan sak.

”Regeringens förslag innebär att personuppgifterna i receptregistret får behandlas om det är nödvändigt för registrering och redovisning till Socialstyrelsen även när det gäller uppgifter för uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring inom hälso- och sjukvårdsområdet samt att förskrivningsorsak ska få redovisas för ändamålet registrering och redovisning till Socialstyrelsen. Vidare ska E-hälsomyndighetens uppgiftsskyldighet mot Socialstyrelsen även omfatta uppgifter om förskrivningsorsak.” Det här är väldigt bra.

Den nationella läkemedelslistan ska vara en gemensam källa för samlad information om patientens läkemedelsbehandling genom ett nytt personregister. Det behövs verkligen. Och det övergripande målet med registret är att bidra till ökad patientsäkerhet och samtidigt skydda personlig integritet från otillbörlig behandling av personuppgifter. De kan läcka ut på olika sätt. Det ska därför säkras upp.

Ett viktigt syfte med registret är att underlätta för yrkesgrupper som ska arbeta med de här frågorna inom hälso- och sjukvården – apotekspersonal och så vidare. I dag finns uppgifterna på lite olika håll, och uppdelat på flera olika källor. Förutsättningarna för återkomst till de källorna varierar över landet, och det är beroende av i vilken lokal eller på vilket apotek man stiger in som patient. Det är liksom lite vilda västern över det hela. Det drabbar exempelvis äldre ganska hårt. Det är därför bra om den här listan kan komma till stånd.

Som föregående talare har sagt skulle en nationell läkemedelslista förbättra förutsättningarna för uppföljning av läkemedelsanvändning. Man kan spåra och forska på ett annat sätt. Det är väldigt bra.

Visionen för den nationella läkemedelsstrategin är att rätt läkemedelsanvändning leder till nytta för patienten men också för samhället. Det finns två spår i det här.

Fyra nya aktiviteter har valts ut och inkluderas i handlingsplanen för 2017. Det gäller läkemedelsanvändning för barn, egenvård med fokus på receptfria läkemedel, förbättring av möjligheter till uppföljning av läkemedelsanvändning inom cancerområdet samt uppföljning av läkemedelsanvändning också för äldre. Det pågår alltså mycket arbete på området, på olika ställen. Och det här arbetet kommer att komma i mål.

”Utgångspunkten för förslaget är att förbättra patientsäkerheten” – det får man aldrig glömma – och ”att tillgodose patientens och hälso- och sjukvårdspersonalens behov av information om en patients läkemedelsbehandling.” När man stiger in på exempelvis en vårdcentral i dag kan läkaren där inte spåra vilken medicin man använder sig av. Det kan sluta olyckligt.

”Det övergripande målet med en nationell läkemedelslista är att skapa en samlad bild av en patients läkemedelsbehandling”, oavsett var i landet man bor och vem som hämtar ut läkemedlet.

Jag tycker att vi har kommit långt i frågan. Det blir uppenbart när man tittar i papperen och ser vad som pågår. En mängd arbeten är på gång på olika myndigheter. Enligt uppgift från Socialdepartementet är ambitionen att det ska kunna beslutas om en lagrådsremiss under 2017.

Tillkännagivandet tycker jag är att slå in öppna dörrar. Det är ganska onödigt, en slags markering, ett slag i luften.

Jag yrkar bifall till förslaget i propositionen och till reservationen från S, V och MP.

Anf. 10 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Vi är positiva till regeringens förslag om att ändamålen i lagen om receptregister ska ändras. Vi ställer oss bakom förslaget till lag om ändring i lagen om receptregister som kommer att träda i kraft den 1 januari 2018.

Vi anser dock att det är otillräckligt. För att regeringens förslag ska kunna fungera i praktiken bör regeringen fullfölja eller åtminstone slutföra arbetet med en nationell samlad och gemensam läkemedelslista.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Vi har hört tidigare talare, bland annat Anna-Lena Sörenson, redogöra väl för vad lagändringen innebär. Jag kommer inte att upprepa det utan kommer att fokusera på tillkännagivandet till regeringen om att snarast fullfölja arbetet med att ta fram en nationell läkemedelslista. Förslaget om tillkännagivande finns i betänkandet.

Jag kan upplysa Jan Lindholm från Miljöpartiet och Karin Rågsjö från Vänsterpartiet om varför vi tycker att det är viktigt och prioriterat att den kommer på plats. Det är ingen tävling, utan det är väldigt viktigt att den listan kommer på plats.

Fru talman! Det är dags att ansvarig minister och Socialdepartementet levererar en nationell läkemedelslista. Det har nämligen gjorts ett gediget arbete, men tyvärr har material och remisser lett till att det har stannat upp och åker runt, runt i Socialdepartementets tombola. I den har regeringen tappat bort målet, som är en samlad bild av en patients läkemedelsbehand-

ling. Det behövs som sagt en samlad bild av patientens läkemedelsbehandling, oavsett var i landet patienten bor, har ordinerats eller hämtat ut läkemedel.

Varför är det viktigt med en nationell läkemedelslista? Jo, en olämplig kombination av läkemedel kan leda till allvarliga konsekvenser för liv och hälsa. Det förekommer tyvärr.

Information om olika läkemedelsbehandlingar måste hanteras på rätt sätt. En nationell läkemedelslista behövs för att förbättra patientsäkerheten och för att få en överblick av läkemedelsanvändningen.

En nationellt samordnad läkemedelslista skulle också innebära en förbättring för alla yrkesgrupper som jobbar inom hälso- och sjukvården – läkare, sjuksköterskor – och inom hemsjukvård och äldreomsorg. I nuläget saknas möjlighet att få en gemensam bild av patientens läkemedelsbehandling.

Fru talman! Majoriteten i riksdagens socialutskott vill som sagt att regeringen snarast fullföljer sitt arbete med att ta fram en nationell läkemedelslista. Regeringen bör också snarast återkomma med ett lagförslag till riksdagen. Utskottet föreslår att riksdagen uppmanar regeringen till det i ett tillkännagivande.

De rödgröna partierna och regeringen vill dock dra i bromsarna. De är nöjda med tombolan som snurrar runt på Socialdepartementet.

Det är inte rimligt att det ska ta så lång tid. I väntans tider riskeras patienternas säkerhet.

Vårdens medarbetare efterfrågar en nationell läkemedelslista, inte om ett tag utan nu. Regeringen borde därför snarast slutföra arbetet med att ta fram en sådan. Det stämmer att remisstiden gick ut för ett tag sedan. Det har gått några månader.

Det finns en bred politisk enighet om att det behövs en nationell läkemedelslista, framför allt för patienternas skull. Felaktig läkemedelsanvändning är en vanlig orsak till att patienter skadas i vården. Förutom det mänskliga lidande som drabbar patienten leder felaktig läkemedelsanvändning till betydande samhällskostnader. Svensk hälso- och sjukvård håller hög kvalitet, men samtidigt står vården inför problem och många utmaningar.

Vi moderater vill som sagt stärka kvaliteten i den svenska hälso- och sjukvården. Det måste därför finnas en hög ambition med fokus på ökad patientsäkerhet. En nationell läkemedelslista behövs för att få en förbättring av patientsäkerheten. Därför går det inte, fru talman, att vänta på detta. (Applåder)

Anf. 11 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Fru talman! Det är bra att Jenny Petersson markerar att vi är överens om hur väsentlig en nationell läkemedelslista är för att garantera patientsäkerheten och öka den på många sätt. Men jag förstår inte riktigt varför oppositionen lägger fram detta tillkännagivande och vad mer som önskas. Jag undrar om de förstår komplexiteten i denna lagstiftning.

Som vi tidigare har nämnt har en departementspromemoria remissbehandlats, vilket även står i betänkandet. Svaren kom in i april, och nu arbetar departementet med detta. Och som jag sa i mitt anförande har även andra uppdrag lagts ut för att få arbetet att gå framåt på olika sätt.

Prot. 2017/18:11
27 september

*Vissa frågor om
läkemedelsregistret*

De utredningar som hänvisas till i den motion som ligger till grund för tillkännagivandet höll helt enkelt inte måttet, och detta borde man känna till. Flera viktiga remissinstanser påpekade att det inte gick att lagstifta på detta sätt, för det skulle strida mot både grundlag och ett EU-direktiv som numera är en förordning. Detta väljer oppositionen att bortse från.

Jag tror heller inte att oppositionen inser att de tekniska lösningarna inte finns till hands. Det som fanns i en tidigare utredning har förkastats av Sveriges Kommuner och Landsting. Regeringen har därför börjat om på nytt och gett E-hälsomyndigheten i uppdrag att ta fram förutsättningar för tekniska lösningar.

Ska vi bortse från grundlagsbestämmelser, EU-förordningar och tekniska komplexiteter bara för att ni ska tjäna en politisk poäng? Som Jan Lindholm tidigare sa missbrukar ni faktiskt riksdagens verktyg.

Anf. 12 JENNY PETERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan inte instämma i Anna-Lena Sörensons påstående om att vi skulle missbruka riksdagens verktyg. Tvärtom är det oerhört viktigt att en nationell läkemedelslista kommer på plats.

Varför gör vi detta? Jo, jag redovisade det i mitt inlägg: Det här är jätteviktigt. Det handlar om patientsäkerheten, och därför borde det ha varit på plats. Jag är som sagt orolig för att detta kommer att snurra runt i Socialdepartementets tombola.

Tyvärar verkar arbetet ha stannat upp. Nu när Anna-Lena Sörenson hänvisar till olika remisser och annat blir jag dessutom *väldigt* orolig. Är vi inte överens om att det behövs en nationell läkemedelslista? Jag får bolla tillbaka frågan för jag trodde att vi var överens om att det är viktigt att den kommer på plats. I repliken låter det som att Anna-Lena Sörenson vill vänta med att få den nationella läkemedelslistan på plats.

Anf. 13 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Fru talman! Man hör som man vill ibland. Jag tror inte alls att det var vad jag sa, utan jag försökte förklara varför det blev nödvändigt att skicka ut en ny departementspromemoria och varför man inte kunde lagstifta direkt utifrån de utredningar som oppositionen hänvisar till i den motion som ligger till grund för tillkännagivandet. Detta är förklaringen. Det hela höll helt enkelt inte måttet.

Man bortsåg från den lagstiftning som finns i vår grundlag, från en EU-förordning, som tidigare var ett direktiv, och från integritetsskyddslagstiftningen. Man var helt enkelt tvungen att göra om det här. En ny departementspromemoria skrevs, och den har varit ute på remiss. Punkt. Den behandlas just nu på departementet, och vi kan förvänta oss en lagrådsremiss i december. Vad mer är det oppositionen önskar?

Det går heller inte att låtsas som om detta ska ske jättesnabbt när de tekniska förutsättningarna inte finns till hands. Då får Jenny Petersson i så fall tala om för mig om det är något jag inte känner till, och jag förmodar att inte heller E-hälsomyndigheten känner till hur det här ska kunna lösas med en quickfix.

Anf. 14 JENNY PETERSSON (M) replik:

Fru talman! Vad vill vi? undrades det om. Riksdagens socialutskott vill att regeringen snarast fullföljer sitt arbete med att ta fram en nationell läkemedelslista. Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om detta. Vi vill att det arbete som nu snurrar runt i Socialdepartementets tombola avslutas och att man levererar lagförslag om en nationell läkemedelslista.

Varför? Jo, för patientsäkerhetens skull. Vi vill ha en förbättring av patientsäkerheten. Det är därför vi i socialutskottet lägger fram detta i Sveriges riksdag, och därför kommer vi att rösta om detta i Sveriges riksdag.

Anf. 15 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Nu kom ett nytt begrepp upp. Jenny Petersson talade om Socialdepartementets tombola. Det låter käckt.

Vi är absolut överens om att det behövs en nationell läkemedelslista. Detta ställer sig alla partier bakom. Men precis som Anna-Lena Sörenson är jag lite nyfiken på hur man exakt ska få till detta. Förslaget kommer ju att komma. Det handlar om väldigt stora register som ska sammanföras, och det är komplext. Många aktörer är inbegripna. Allt ska funka. Vi måste ha en lagrådsremiss som inte skickas tillbaka.

Vi i Vänsterpartiet sitter ju inte i regeringen och hade kunnat hoppa upp och säga att detta inte är vår business. Men om man tittar ordentligt på vad som pågår ser man att det är väldigt mycket. Det kommer att bli en läkemedelslista. Eftersom ni lägger fram detta tillkännagivande vill jag därför veta exakt vad som skulle ha gjorts för att det ska gå så här pronto.

Man ska veta att det måste gå att garantera att olika saker inte läcker ut. Det handlar om människors integritet. Exakt vad skulle ha gjorts om det material som har tagits fram av utredningarna inte höll måttet? Vad skulle ha gjorts i nästa steg? Skulle man ändå ha tagit fram ett förslag och bollat ut det även om flera har sagt att det inte funkar? Ska vi jobba så? Jag trodde inte det. I så fall kan vi snacka om tombola.

Anf. 16 JENNY PETERSSON (M) replik:

Fru talman! Socialdepartementets tombola handlar om många olika förslag som har snurrat runt under de år då de rödgröna har suttit vid regeringsmakten. Tyvärr har som sagt ingen vinst kommit ut. Det har inte kommit ut någon nationell läkemedelslista. Detta får tyvärr patienterna betala för.

Det ställdes en fråga om vad som skulle ha kommit ut. Precis som vi skriver har det gjorts ett gediget arbete, och remisser har kommit in. Det hela har pågått länge. En kollega kommer senare i debatten att redogöra för detta i en liten antikrunda om hur det har gått till, varför den nationella läkemedelslistan är så viktigt och varför den måste komma på plats.

Varför är detta viktigt? Jo, vi i Alliansen är väldigt måna om målet om en samlad bild av patientens läkemedelsbehandling, oavsett var i landet patienten bor, ordineras eller hämtar ut sitt recept. Därför, fru talman, lade vi fram denna motion, vilken sedan en majoritet i socialutskottet ställde sig bakom. Motionen har nu blivit ett tillkännagivande.

Varför? Det är tyvärr så att kostnaderna för den enskilde och för samhället när det gäller läkemedel kan ge stora konsekvenser. Därför tycker vi att förslaget är så viktigt. Vi vill ha det på plats.

Anf. 17 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Det är ingen som motsätter sig, Jenny Petersson, att det ska tas fram en läkemedelslista. Men du låter påskina i din retorik att regeringen, med Vänsterpartiet vid sin sida, inte tycker att förslaget är så viktigt. Det är därför ni gör tillkännagivandet, det vill säga för att misskreditera. Det är så ni jobbar, om jag ska vara ärlig och göra en politisk analys av hur saker och ting går till.

En så gigantisk reform som en gemensam läkemedelslista, från alla dessa register och med alla dessa aktörer, tar tid att sätta sig och fungera med grundlag och så vidare.

Vad exakt, vilken myndighet, hur skulle det ha gått till att få reformen att fungera snabbare? Det är intressant. Ert tillkännagivande är tunt som is i maj. Det är intressant med de tillkännagivanden, misstroendeförklaringar, whatever som ni sysslar med. Jag skulle vilja veta *exakt vad* som skulle ha gjorts. Tänk om ni hade skrivit det, inte bara några ynka rader utan i stället fyra sidor så att vi hade fattat.

Anf. 18 JENNY PETERSSON (M) replik:

Fru talman! Det kan ta lite tid, säger Karin Rågsjö. Det verkar som att Karin Rågsjö är mycket nöjd med det långsamma arbetet och tombolan på Socialdepartementet.

Där är skillnaden. Vi är inte nöjda. Det är därför vi skrev motionen, och det är därför vi gör tillkännagivandet om en nationell läkemedelslista.

Anf. 19 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Självfallet är det viktigt att den personliga integriteten skyddas, speciellt när det handlar om uppgifter om hälsa, sjukdom och vård. Vi menar dock att det är viktigt både på ett personligt plan och ur ett samhällsperspektiv att en nationell läkemedelslista kommer på plats snartast.

Regeringens förslag som ligger på bordet är bra, och innehållet har redan redogjorts för. Även jag kommer att fokusera på frågan om en nationell läkemedelslista. Jag kommer att hålla mig kort så att ni inte råkar ut för en av mina hostattacker.

Varje läkemedelsordination finns dokumenterad på recept. Men varken recepten eller ordinationerna finns samordnade mellan olika vårdgivare. Det innebär att när en läkare skriver ut ett recept kan han eller hon inte se vilka övriga läkemedel som patienten använder. Det finns inget rapporteringssystem för hur den totala läkemedelslistan ser ut.

Det finns i dag, tyvärr, alltför många personer som är felmedicinerade. De kanske tar för få tabletter, för många tabletter eller tar tabletter som över huvud taget inte borde kombineras eller som motverkar varandra om de kombineras. Därför menar vi att en nationell läkemedelslista bör komma till stånd så fort som möjligt. Jag vet att arbetet är på gång, men folk lider under tiden. Arbetet måste skyndas på.

Fru talman! Jag pratade i förra veckan med en man som hade råkat ut för dessa problem. Han hade haft problem under många år. De senaste åren hade han blivit yr. Han ramlade, och ambulans fick tillkallas eftersom hans fru inte kunde lyfta upp honom. Han åkte ett flertal gånger till sjukhuset. De tittade på honom, men de kunde inte hitta något fel. Nu har detta hänt så många gånger att han har slutat ringa efter ambulans utan ligger kvar

tills han får hjälp. Nu senast hade han legat från åtta på kvällen till fyra dagen efter, då släktingar kunde komma och hjälpa honom.

Först nu har mannen träffat en läkare som vill se hans samlade intag av läkemedel. Mannen har haft problem under en längre tid med olika sjukdomar – hjärtat, dålig rygg. Medicineringen har byggts på, och han tror att han behöver alla mediciner. Ett sådant förfarande tar både tid och resurser från en redan hårt belastad sjukvård. Därför måste vi få reformen till stånd så fort som möjligt.

I övrigt tycker jag att det liggande förslaget är mycket bra. Vi verkar vara överens. Det är väl klart att det är en mycket bra fråga att lyfta upp och debattera.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det är med glädje som jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Det handlar om två saker. Framför allt är det ett bra lagförslag. Det är ett bra lagförslag, inte minst beroende på att det återigen var alliansregeringen som tillsatte en utredning och som tog fram ett förslag som vi i dag kan fatta beslut om i riksdagen.

Så har det varit under mandatperioden. Så fort det finns skarpa förslag inom socialutskottets beredningsområde, som faktiskt förbättrar situationen i den svenska sjukvården, härrör de från utredningar och förberedelsearbete från alliansregeringens tid. Det är bra att den nuvarande regeringen förvaltar och tar reda på våra bra förslag, men problemet är att vi nu är inne i slutfasen på den här mandatperioden och att oerhört få förslag har kommit från den här regeringens sida där regeringen själv har varit upphovsman.

Jag ska inte gå igenom detaljerna i lagförslaget, men det är en viktig pusselbit att kunna följa upp hur vi använder läkemedel i Sverige i fråga om biverkningar och annat. Det är ett viktigt lagförslag som vi i eftermiddag ska besluta om.

Sedan kommer diskussionen om läkemedelslista. Vi vet att en av de viktigaste orsakerna bakom många av de patientskador som vi ser i den svenska sjukvården handlar om felbehandling med läkemedel. Det finns många olika orsaker till detta, men en av de viktiga orsakerna är att en läkare i dag inte har möjlighet att se vad en annan läkare har skrivit ut för läkemedel.

Vi har fått höra från talarstolen att inte minst när en äldre patient går till en ny läkare på en annan hälsocentral eller på sjukhuset har den läkaren inte tillgång till den fullständiga informationen om vad patienten står på för mediciner. Det är det som leder till att doktor B skriver ut ett läkemedel som har motsatt effekt mot vad doktor A har skrivit ut. Men det får också andra svåra konsekvenser. Inte minst de människor som är fast i ett narkotikaberoende har i dag stora möjligheter att shoppa runt bland olika läkare och få utskrivet beroendeframkallande läkemedel gång på gång utan att det finns någon möjlighet att följa upp. Sedan finns fallet med den patient som kommer in medvetlös till akutmottagningen, och på akutmottagningen står man handfallen och vet inte vilka läkemedel som patienten står på. Det är oerhört angeläget att få fram läkemedelslistan.

Prot. 2017/18:11
27 september

*Vissa frågor om
läkemedelsregistret*

Då kommer den stora frågan: Behövs det verkligen ett tillkännagivande från riksdagen? Ja, jag menar att det behövs. Detta är inte en ny fråga.

Det kom en ny patientdatalag – 2007 eller möjligtvis 2008. Redan då drog man igång arbetet med att försöka ta fram det vi i dag kallar en nationell läkemedelslista. Barbro Westerholm kommer senare att redovisa att inte ens det var startskottet. Det är något man har hållit på med inte bara ett decennium utan längre.

Varför lyckas inte Regeringskansliet lägga fram ett lagförslag? Alliansregeringen lyckades inte, och vi är inte alls säkra på att den här regeringen kommer att lyckas. Det beror inte på att det är ett tekniskt komplicerat problem, att det är fråga om ett gigantiskt register eller sådana saker. Det beror på att i fråga om en nationell läkemedelslista står två vitala politiska intressen mot varandra: å ena sidan integriteten och å andra sidan patientsäkerheten. Det gör att försök att ta fram en nationell läkemedelslista gång på gång har fastnat i Regeringskansliet. Socialdepartementet säger att patientsäkerheten är det viktigaste. Justitiedepartementet säger att integriteten är det viktigaste. Hittills har det tyvärr varit de som förespråkar integriteten som har gått segrande ur striden.

Det är just därför, herr talman, det är så viktigt att få det vi förhoppningsvis får nu: ett tillkännagivande från Sveriges riksdag där vi sätter tryck på Regeringskansliet, där vi säger att vi i kammaren vill ha det här förslaget på plats. Det handlar inte om att det finns någon illvilja på Socialdepartementet eller att det statsrådet inte klarar av att ta fram det här arbetet. Det handlar om en konflikt mellan två genuint viktiga intressen. Då är det viktigt, herr talman, att vi i dag får ett beslut där Sveriges riksdag säger att nu är det dags, att det politiska trycket är starkt för att Regeringskansliet i avvägningen mellan integritet och patientsäkerhet ska säga att patientsäkerheten – att rädda liv – är det viktigaste.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 21 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Anders W Jonsson har många starka sidor. Blygsamhet är inte en av dem. Det mesta av det goda som har hänt här i världen skedde tydligen under den borgerliga regeringen. Det finns nog olika meningar om det.

Anders W Jonsson beskrev de konsekvenser som vi ser av att forskrivarerna inte har samlad information. Man kan tillägga att patientens delaktighet kommer på skam när vi inte har möjligheten att ha en samlad läkemedelslista. Där är vi överens; vi är överens om att det här ska fram och att det är viktigt och väsentligt.

Anders W Jonsson säger också att det här har man hållit på med i decennier. Återigen: Under den här guldåldern när Centerpartiet var med och regerade Sverige, varför gjorde man inte mer? Man tillsatte de här utredningarna – ja, det gjorde man, men de tog inte tillräcklig hänsyn till de lagar vi har att förhålla oss till.

Anders W Jonsson tar sig sedan an att kritisera de lagarna när det gäller den personliga integriteten. Det kan man göra, men – rätta mig om jag har fel – har inte Centerpartiet också suttit med och beslutat i Sveriges riksdag om just dessa lagar?

Vi pratar inte om vilka lagar som helst; vi pratar om grundlagar, som vi inte ändrar med ett riksdagsbeslut. Vi pratar om EU-förordningar, som också är svåra att ändra. Bryter vi mot dem släpas vi dessutom till EU-domstolen. Är det vad oppositionen ser framför sig?

Frågan kvarstår: Vad exakt är det oppositionen vill att Sveriges riksdag ska ge ett tillkännagivande om, när skulle vi i så fall få fram det – som redan är på gång – och vad exakt är det som ska göras av regeringen som inte redan är gjort?

Anf. 22 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Anna-Lena Sörenson tar upp två ganska intressanta frågeställningar.

Den första är huruvida jag är av den blygsamma sorten eller inte. Det jag konstaterade var att av alla de skarpa lagförslag som vi i socialutskottet haft att behandla från 2014 fram till i dag är merparten sådant som kommer från utredningar som tillsattes under alliansregeringens tid. Det tycker vi förstås är bra, men det som bekymrar mig är att det nu har gått nästan en hel mandatperiod och vi inte har fått ett enda skarpt lagförslag kommet av att regeringen har enats om att tillsätta en utredning för att processa detta. Sjukvården står inför jättestora utmaningar, men det är helt tomt på skarpa initiativ. Då är det ju bra att alliansregeringen var aktiv i att plocka fram lagförslag så att vi har haft någonting att göra i socialutskottet. Men vi skulle ha behövt fler skarpa förslag från regeringssidan. Man kan kalla det blygsamhet eller inte, men det var en produktiv tid. Det kan man objektivt se genom att titta på de propositioner vi har. Var kommer de egentligen ifrån?

Den andra frågeställningen är varför det behövs ett tillkännagivande och vad exakt vi vill att riksdagen ska göra. Jag säger – det sa jag i talarstolen också – att det här har varit en komplicerad fråga, just beroende på att det är två vitala politiska intressen som står mot varandra.

Alliansregeringen tog fram förslaget till patientdatalag som beslutades 2007 och kom igång 2008. Redan där fanns det tankar på det här. Men sedan gick det i stå under våra år, och det har faktiskt varit problem även nu. Vi vet att Regeringskansliet har haft stora bekymmer, och det handlar om att det är två viktiga intressen som står mot varandra.

Orsaken till att vi vill ha ett tillkännagivande är att sätta politisk press. Det hade jag hoppats att vi skulle kunna göra tillsammans.

Anf. 23 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Att vi har kontinuitet över olika regeringar och genom decennierna när det gäller synen på hälso- och sjukvården och patientsäkerheten ska vi väl välkomna och tycka är bra. Så är det – i de flesta frågor har vi samma värdegrund och tycker ungefär samma sak. Det är snarare om hur det här ska genomföras och lite grann i marginalen som vi står här och träter.

Därför tycker jag att det är anmärkningsvärt att man lägger fram ett tillkännagivande när man vet att det här förslaget praktiskt taget ligger på regeringens bord. Det kommer en lagrådsremiss i december. Vad mer är det man vill?

Tycker Anders W Jonsson verkligen att man ska bortse från grundlagar, att man ska bortse från vad EU-förordningar säger, bara lägga dem på hyllan och på något vis trivialisera och förenkla någonting som är väldigt komplext?

Anders W Jonsson nämner över huvud taget inte den tekniska komplexiteten. Sveriges Kommuner och Landsting har förkastat den nod som man tänkte sig att bygga det tekniska systemet på och börjat om från början, för den noden hade skapat väldiga problem när det gäller lagstiftningen. Vi kan kanske tillsammans påverka våra kamrater i kommuner och landsting och skynda på det arbetet, som behövs för att kommunsektorn och landstingssektorn ska göra sitt arbete när det gäller det här.

Anf. 24 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Då blir det märkligt att Socialdemokraterna och vänsterpartierna inte kan ställa upp på det här förslaget till tillkännagivande. Ett tillkännagivande är ingenting annat än att riksdagen säger att här vill vi ha ett lagförslag så fort det går. Om det är så att det levereras ett lagförslag på riksdagens bord i december är ju tillkännagivandet tillgodosett.

Orsaken till att vi tycker att tillkännagivandet är viktigt är att vi vet från vår tid i Regeringskansliet att den här processen inte är enkel. Det beror på att Justitiedepartementet kommer att göra det man kan för att hitta integritetsskäl till att det här inte ska läggas fram medan Socialdepartementet kommer att driva på för patientsäkerheten.

Då vore det ett stöd för socialdemokraterna på Socialdepartementet om riksdagen säger: Det här är så viktigt att här måste vi ha ett lagförslag. Det får vi förhoppningsvis nu genom ett tillkännagivande, men det skulle ha varit betydligt starkare om vi kunde ha varit överens om det i ett läge där vi faktiskt är överens i sak om att vi vill ha det här och ha det så snabbt det någonsin går.

Som sagt: Om det nu är så att lagförslaget kommer i december eller januari – ingen skulle bli mer lycklig än jag – är tillkännagivandet tillgodosett, och då är det inget problem. Jag tycker att det är viktigt att riksdagen i vissa frågor ställer krav på regeringen och säger: Det här tycker vi är en viktig fråga. Här måste vi få ett lagförslag så fort det någonsin går. Därför kommer vi att rösta för ett tillkännagivande.

Anf. 25 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! För att inte upprepa allt som sagts till förmån för läkemedelsregister och en nationell ordinationsdatabas eller vad vi nu ska kalla det tänkte jag gå antikrundan.

Vi började lägga upp läkemedelsbiverkningsregister i mitten av 60-talet, efter Neurosedynkastrofen. Världshälsoorganisationen ordnade varje år möten med dem som var ansvariga för de här registren. År 1969 träffades vi på en restaurang i Genève och diskuterade om vi hade alla data vi behövde. Vi var överens om att det inte räckte med bara anmälningarna om biverkningar; vi måste också ha uppgifter om läkemedlets användning.

Jag åkte hem och sa: Vi behöver ett individbaserat läkemedelsregister. Jag prövade att få till ett i Stockholm. Det blev nej. Däremot blev det ett i Jämtland för 17 000 personer, en sjundedel av befolkningen där.

Varför blev det ett register där? Jo, där fanns det en kemlabbläkare, P-A Hedman, som ville ha en dataanläggning för sina prover från kemlabb och behövde fylla den med mer uppgifter.

Då kom han på att vi kanske skulle lägga upp ett läkemedelsregister, och detta gjordes 1970. Det var tur att det kom 1970, för det var före datalagstiftningen. Om vi inte hade startat då utan senare hade det blivit nej av integritetsskäl – integritet, integritet, integritet!

Det visade sig att detta register löste många problem, så litet det var, så det överlevde datalagstiftningen. Ingen vågade lägga ned det på grund av den värdefulla information om läkemedels användning och felanvändning som det gav, och om hur man kunde lösa en hel del frågeställningar om biverkningar.

Detta gick så bra att man från Apoteket AB, Socialstyrelsens läkemedelsavdelning och Klin Farm Lab i Huddinge uppvaktade Ingegerd Troedsson, som då var hälso- och sjukvårdsminister: Det behövdes ett nationellt register. Hon var riktigt positiv. Men Läkarförbundet gjorde tydligt tummen ned – integritet. Nej, vi kan inte ha ett sådant register.

Då dog frågan. Sedan var den död under 80-talet, för då kom George Orwell med sin bok om just storebror och dataregister. Det vi hade att göra då var att rädda de hälsoregister vi redan hade: missbildningsregistret, läkemedelsbiverkningsregistret, cancerregistret och så vidare. De var ju nedläggningshotade under 80-talet.

Under den tiden såg man att läkarna inte hade någon koll på vilka läkemedel en patient står på. Det utvecklades mängder av små datakort som man skulle bära med sig och ha sina läkemedel registrerade på.

Ingenting av detta fungerade, så på 90-talet insåg vi att vi måste väcka tanken om läkemedelsregister och individbaserad receptregistrering. Vi laddade upp, och vi hade en stor aktivitet planerad till den 11 september 2001. Då på morgonen intervjuades vi av tidningar, tv – alla möjliga. Klockan tre på dagen satt jag med en radiojournalist. Vi visste båda: Detta kommer inte att sändas. "Nine eleven" gjorde att frågan om individbaserat läkemedelsregister dog för ett tag framöver. Tala om oväntade hinder!

Sedan kom det en läkemedelsutredning, och då hade pensionärs- och patientorganisationerna vaknat. Här sitter arbetsnarkomaner till politiker och talar om integritet, när det är vår säkerhet det handlar om! Då pressade man på: Vi behöver ett individbaserat läkemedelsregister för att analysera användning och biverkningar, men också för att ha en överblick över vilka läkemedel som har förskrivits. Det är vår hälsa och säkerhet det handlar om, och här sitter ni och talar om integritet, som om det vägde tyngre än de risker vi utsätts för.

Så då, 2005, fick vi ett register. Sedan skulle det börja användas. Då slog juridiken ned – integriteten igen. Det har gjorts många bra studier med hjälp av det läkemedelsregister vi har i dag. Men det används inte fullt ut i alla de larmsituationer där det skulle kunna användas. Internationellt ser man det som ett Mecka för sådana studier.

Nu har vi faktiskt kommit så här långt. Vi är eniga här! Patientsäkerheten är viktig, och det är viktigt med register. Det enda vi är oeniga om är om det ska bli ett tillkännagivande eller inte. Jag undrar vad allmänheten egentligen tänker här. Men ni förstår: Det är 48 år sedan tanken på ett sådant här register kom. Det har tagit ganska lång tid. Jag är så otålig att jag

till 100 procent står bakom detta tillkännagivande för att förhindra att nya, oväntade stoppklossar lägger hinder i vägen för registret.
(Applåder)

Anf. 26 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Det blir svårt att toppa en sådan exposé som vi fick av Barbro Westerholm gällande nödvändigheten av en nationell läkemedelslista; det kan man lugnt säga.

Det Barbro var inne på var de många försök som har gjorts tidigare. Jag har själv motionerat om bland annat ett digitalt hälsokort, eller ett sådant kort som medlemmarna i Sveriges motorcykelförbund har haft i hjälmen. Man ska kunna skriva upp sina läkemedel och behandlingar så att man, om en olycka eller något annat skulle hända och man inte själv kan tala för sig, ska kunna få rätt medicin.

Ett antal händelser gör att i alla fall jag personligen länge har känt att detta är helt otroligt. Vi är ett av världens bästa länder när det handlar om registerföring för patienter. Om jag räknar rätt har Socialstyrelsen 112 kvalitetsregister på sin lista. Det är inte dåligt. Det är tvärtom en av världens bästa datasamlingar för patienter inom vården.

Jag vill bara nämna något som jag sagt även i andra sammanhang. Jag var inbjuden av The Economist till London i vintras; det gällde hjärtsjukvård. Där talade andra föreläsare om Sverige som ett föregångsland när det gäller vikten av att kunna följa vård och behandling över tid på olika sätt, genom denna typ av registerföring.

Detta är något som du och jag kan drabbas av som patienter: att inte kunna tala för sig själv vid en olycka eller svår sjukdom. Då gäller det att den läkare man kommer till vet vad man ska ha för läkemedel. Det räcker att vara svårt allergisk för att hamna i en situation där man får fel läkemedel. Detta kan få svåra konsekvenser.

Läkemedelslista är, anser jag, på ett sätt ett lite missvisande namn. Det har funnits en rädsla hos dem som inte har läst hela betänkandet och fått signaler om att vi politiker vill ha något slags klassikerlista, likt den som finns över litteratur – att vi vill ha en lista över vad som är godkänt och inte för vissa sjukdomar. Men det är inte detta det handlar om. Det handlar om att vi som patienter ska kunna få rätt vård och behandling.

Det är viktigt att konstatera, som man också gör i departementsskrivelsen *Nationell läkemedelslista*, att en ”sammanhållen journalföring kommer att kvarstå som ett viktigt komplement för att samla information om en patients ordinerade läkemedel”. Vi kan inte komma ifrån att en sådan här lista egentligen, om vi ska vara riktigt ärliga, är otroligt nödvändig och har varit det i många år. Men vi kan inte heller ta bort det faktum att vi har 21 landsting. Det sägs att det finns hundratals datasystem bara i Stockholms läns landsting. Då kan vi räkna ut hur många datasystem det finns i 21 olika landsting i Sverige, med olika journalföringar.

Detta är inte rätt. Det är inte säkert, och det bidrar inte till en jämlik vård för de svenska patienterna. Jag vill också som kristdemokrat poängtera att jag är bekymrad över att regionutredningen numera är så död och närmast begraven att man inte ens kan diskutera frågan om en bättre regionalisering av statligt styrd sjukvård från regeringens sida. Jag är av den åsikten att vi hade kunnat göra mycket mer, mycket snabbare för svenska patienter om vi inte hade haft 21 olika landsting.

Men till dess bör vi på något sätt återuppliva denna utredning eller på annat sätt i alla fall förbättra för vården i detta avseende. Jag vill poängtera att Kristdemokraterna ställer sig bakom utskottets förslag till beslut och ser fram emot en skyndsam beredning av frågan inom Regeringskansliet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Prot. 2017/18:11
27 september

*Vissa frågor om
läkemedelsregistret*

§ 12 Bränslekvalitetsdirektivets specificerade rapporteringskrav och utsläppsmål

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU4
Bränslekvalitetsdirektivets specificerade rapporteringskrav och utsläppsmål (prop. 2016/17:193)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvísning eller utvisning verkställs

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18: SfU5
Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvísning eller utvisning verkställs (prop. 2016/17:191)
föredrogs.

*Tydligare befogenheter
för polisen när beslut
om avvísning eller
utvisning verkställs*

Anf. 27 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! I den proposition som vi debatterar i dag föreslås bland annat ett tydligare lagstöd för Polismyndighetens och Säkerhetspolisens möjligheter att använda tvångsåtgärder vid verkställighet av avvísnings- och utvisningsbeslut. Det föreslås att polisen ska kunna återlämna verkställighetsärenden till Migrationsverket, att Polismyndigheten ska vara ansvarig myndighet för ny verkställighet av avvísnings- eller utvisningsbeslut och handläggande myndighet när det gäller förvar i dessa situationer samt att Polismyndigheten ska ha samma förutsättningar som Migrationsverket att ta barn i förvar.

Som Justitieombudsmannen också har konstaterat finns ett behov av att förtydliga regelverket för polisens befogenheter. De åtgärder som omfattas av förslaget karakteriseras av tvångsinslag, och just därför behövs en klar och tydlig reglering.

Tvångsingripanden får endast ske under rättssäkra och förutsebara former, och det måste finnas ett tydligt lagstöd för sådana ingripanden.

Jag tänker först och främst fokusera på barnperspektivet. Barns bästa ska alltid beaktas och vara vägledande för beslut som rör barn.

Enligt barnkonventionens artikel 37 b får inget barn godtyckligt berövas sin frihet. Frihetsberövande av ett barn får endast ske i absoluta undan-

tagsfall som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. Det kan inte motiveras enbart av att barnet är ensamkommande eller har skilts från sina föräldrar eller av barnets migrationsstatus, hemvist eller brist på sådan. Vänsterpartiet tycker därför att de skäl som regeringen anför för att motivera statens rätt att ta barn i förvar är ytterst tveksamma. I propositionen motiveras förslaget med att barn på detta sätt bättre kan förberedas för en verkställighet.

Det är ärligt talat helt obegripligt hur just inlåsning skulle kunna förbereda ett barn bättre för en utvisning. Vi vet att inlåsning av barn, även på kortare tid, påverkar barnets psykiska hälsa väldigt negativt. Det senaste året har regeringen genomfört en rad lagändringar, både i rätten till bistånd och boende för dem med utvisningsbeslut och i en handräckningsbestämmelse för att Migrationsverket ska kunna be polisen flytta folk från boendet. Samtidigt har den övriga oppositionen tävlat i att föreslå åtgärder för att öka antalet avvisnings- och utvisningsbeslut.

Valet mellan att följa ett utvisningsbeslut och att inte göra det är valet mellan att återvända till den plats man flytt ifrån och att stanna kvar på den plats man flytt till. Även i de fall det saknas grund för asyl flyr människor från platser med hemska och svåra förhållanden. Att tro att ett indraget bistånd eller tvångsåtgärder skulle vara till hjälp för att få människor att vilja återvända är i bästa fall naivt, i sämsta fall cyniskt.

Regering och riksdag bör i stället basera sina beslut på det vi faktiskt vet fungerar – inte på signalpolitik om hårdare tag. För det finns andra och bättre metoder för att öka återvändandet. Fokus ska ligga på ett effektivt återvändande med bibehållen rättssäkerhet och mänsklig värdighet och inte på repressiva åtgärder. Detta säger jag för att vi vet vad som fungerar. Vi kan lyssna till Svenska Röda Korsets mångåriga arbete med återvändande. Deras erfarenheter visar att det i stället är positiva incitament som ökar viljan till frivilligt återvändande. Det kan handla till exempel om beviljande av återetableringsstöd för fler nationaliteter, behovsanpassad rådgivning efter avslag på asylansökan och inför återvändande samt riktade stödinsatser till särskilt utsatta grupper, såsom våldsutsatta kvinnor och personer med funktionsnedsättning.

FN:s barnrättskommitté har identifierat ett antal luckor i skyddet för ensamkommande barn generellt. Kommittén konstaterar att i många länder blir ensamkommande barn och barn som har skilts från föräldrarna rutinmässigt nekade inresa eller hålls kvar vid gränsen av gränskontroll- eller immigrationstjänstemän. I andra fall får de inresetillstånd men vägras möjlighet att söka asyl, eller så hanteras deras asylansökningar inte på ett ålders- och könsanpassat sätt. Vänsterpartiet ställer sig, precis som remissinstansen Barnombudsmannen, frågande till hur barns rätt att söka asyl i landet ska kunna säkerställas om Polismyndigheten ges befogenhet att ta barn i förvar redan vid en yttre gränskontroll.

Vänsterpartiet är mycket positivt inställt till det pågående arbetet med att inkorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning. Men både under-tecknandet av barnkonventionen och arbetet med att inkorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning är mer än bara symboliska handlingar. Sverige har på olika punkter fått återkommande kritik av FN:s barnrättskommitté för hur vi följer, eller snarare inte följer, barnkonventionen.

Även om lagstiftningen inte är på plats än borde regeringen föra en politik som redan nu genomsyras av ett starkt barnperspektiv och hänsyn

till barnets bästa. Under det senaste året har regeringen i stället fört en politik som på ett antal områden tvärtom kränker eller inskränker barns mänskliga rättigheter. Det har handlat om införandet av de nya asylreglerna, med bland annat familjesplittring som följd, och att barn fortfarande, trots stark kritik från FN-organ, placeras i häkten och åläggs restriktioner som i princip innebär isolering och avsaknad av mellanmänsklig kontakt.

Förslaget att öka möjligheterna att placera barn i förvar är således ytterligare ett exempel i raden av sådant som går helt på tvärs mot barnkonventionens innehåll och intentioner. Vänsterpartiet motsätter sig därför att det införs ytterligare en möjlighet för samhället att frihetsberöva barn. Den här världen behöver inte fler inlåsta barn. De skäl som anförs är inte tillräckliga för att motivera så långtgående inskränkningar av barns rättigheter. Även om det i propositionen anges att användningen av möjligheten att sätta barn i förvar ska tillämpas restriktivt delar vi Rädda Barnens farhåga att det finns en stor risk för att barn kommer att tas i förvar i ökad utsträckning om förslaget genomförs. Riksdagen borde därför besluta att bestämmelserna i utlänningslagen som rör förutsättningarna för att ta barn i förvar inte utvidgas på det sätt som föreslås i propositionen.

Vänsterpartiet har inget att invända i sak mot förslaget att i lag tydliggöra förutsättningarna för omhändertagande vid verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut. Men det är mycket problematiskt att beslut om omhändertagande inte är överklagbara, eftersom ingripande tvångsåtgärder traditionellt sett alltid kan och principiellt sett bör kunna överklagas. Beslut av den här karaktären bör vara överklagbara för att en laglighetsprövning ska kunna komma till stånd. När det rör barn ser vi dessutom här återigen hur regeringens förslag krockar med barnkonventionen, som man så ofta säger sig vilja göra till lag. Jag läser ur barnkonventionens artikel 37, avsnitt d: ”Varje frihetsberövat barn skall ha rätt att snarast få tillgång till såväl juridisk biträde och annan lämplig hjälp som rätt att få lagligheten i sitt frihetsberövande prövad av en domstol eller annan behörig, oberoende och opartisk myndighet samt rätt till ett snabbt beslut i saken.”

Detta går helt emot det som föreslås. Överklagandemöjligheten har även stor betydelse för hur tillämpningen av den föreslagna möjligheten att omhänderta någon kommer att se ut samt för att säkerställa att denna möjlighet tillämpas på ett rättssäkert sätt. Rättssäkerhet borde vara vår ledstjärna. Därför tycker vi i Vänsterpartiet att regeringen måste se till att det införs en möjlighet att överklaga beslut om omhändertagande.

I propositionen föreslås också att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska kunna vidta tvångsåtgärder för att skaffa nödvändiga handlingar för verkställigheten och utreda identiteten. Det innebär bland annat att polisen får rätt att omhänderta en utlänning och utan samtycke föra hen till hens hemlandsambassad eller annan beskickning. Denna möjlighet aktualiserar frågor som rör både avvägningar i fråga om lämplighet och möjligheten att upprätthålla sekretess för sådana uppgifter som om de röjs kan innebära att den asylsökande eller någon närstående lider allvarliga men.

Uppgifter som omfattas av sekretess får som huvudregel inte röjas för en utländsk myndighet. Mot bakgrund av att det för många personer, till exempel hbtq-personer eller personer som har lämnat Kina eller andra repressiva diktaturer och sökt asyl här, kan innebära akut fara om känslig

*Tydligare befogenheter
för polisen när beslut
om avvisning eller
utvisning verkställs*

information överförs till hemlandet eller dess representanter måste noggranna överväganden göras innan någon med tvång förs till sitt hemlands ambassad eller motsvarande.

Detta är något som även Justitieombudsmannen framhåller i sitt remissvar. Det finns stora svårigheter att upprätthålla sekretessen i en intervju-situation där polisen faktiskt inte har kontroll och i många fall inte förstår språket. Till skillnad från lagrådsremissen har regeringen i propositionen utvecklat resonemanget kring denna problematik. Men man landar ändå i att sådana åtgärder får vidtas om de bedöms lämpliga i meningen att de ska vara verkningsfulla.

Här tycker Vänsterpartiet att regeringen måste klargöra att hänsyn även ska tas till de eventuella risker förfarandet kan innebära för den omhändertagna. Det innebär inte nödvändigtvis att vi behöver göra ändringar i offentlighets- och sekretesslagen. Men regeringen måste återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att det vid lämplighetsbedömningen även ska tas hänsyn till vilka risker som det kan innebära för den omhändertagna att med tvång föras till hemlandsambassad eller beskickning.

Sammanfattningsvis vill jag säga att det betänkande som vi har på vårt bord i dag saknar nödvändiga hänsyn till barnrättigheter, till rättssäker möjlighet till överklagande av frihetsberövande och till riskbedömning. Som jag sa tidigare: Det världen behöver är inte fler inlåsta barn.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 28 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Regeringen föreslår i propositionen att polisen ska få tydligare befogenheter när beslut om avvisning eller utvisning ska verkställas.

Den som har tagit sig till Sverige och som inte får sin ansökan om uppehållstillstånd beviljad är skyldig att självmant lämna landet. Det förväntas att den som har fått ett avvisnings- eller utvisningsbeslut respekterar detta.

Det är av stor vikt för verkställighetsarbetet att Polismyndigheten har möjlighet att använda tvångsåtgärder när det behövs för att genomföra en verkställighet mot den som inte frivilligt medverkar i detta. Det är en uttrycklig bestämmelse som ger Polismyndigheten möjlighet att omhänderta en utlännings om det är nödvändigt för att verkställighet ska kunna förberedas eller genomföras. En sådan ordning liknar den som finns på andra områden där Polismyndigheten har ett ansvar för att genomföra utvisning eller avvisning.

Regeringens förslag innebär ett förtydligande av Polismyndighetens och Säkerhetspolisens möjligheter att använda tvångsåtgärder vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning – och inget annat.

En uttrycklig rätt till omhändertagande innebär att den polisman som ska genomföra åtgärden får befogenhet att använda våld vid ingripandet under de förutsättningar som anges i polislagen. En rätt att omhänderta den som ska avvisas eller utvisas innebär också att det finns en befogenhet att genomföra kroppsvisitation och göra husrannsakan för att söka den person som ska omhändertas. Frågan om huruvida ett omhändertagande behövs beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

Utgångspunkten är att omhändertagandet ska vara så kort som möjligt samtidigt som tiden för omhändertagandet måste vara så lång att de nödvändiga åtgärderna som regel kan genomföras. I de allra flesta fall torde

det vara tillräckligt med en maximal tid för omhändertagande om 24 timmar. Tiden bör kunna utsträckas till ytterligare högst 24 timmar om det finns särskilda skäl. Ett omhändertagande får endast användas i den form och den utsträckning som behövs för att det avsedda resultatet ska kunna uppnås.

Verkställande myndigheter måste ges möjlighet till ett effektivt verkställighetsarbete, vilket minst omfattar att resehandlingar kan införskaffas och att utredningar av identitet kan göras. Dessa åtgärder vidtas endast om de antas bli verkningsfulla, lämpliga och nödvändiga. Den som ansöker om uppehållstillstånd här ska inte utsättas för fara på grund av verkställighetsarbetet. Utskottet delar regeringens bedömning att det är av mycket stor vikt att Polismyndigheten inför ett besök på en ambassad noggrant överväger vilka uppgifter om utlänningen som kan lämnas till den utländska myndigheten i samband med besöket. Det kan i sammanhanget konstateras att den som anser sig behöva skydd mot hemlandets myndigheter antingen redan har fått prövning av återopade skäl eller kan återopa skyddsskäl som inte tidigare har prövats.

Herr talman! Det är inte lämpligt att förutsättningarna för att ta ett barn i förvar är beroende av vilken myndighet som har fattat ett beslut som kan verkställas omedelbart. I övrigt bör förutsättningarna för att ta ett barn i förvar inte förändras. Regeringen betonar att en utgångspunkt är att barn inte i onödan ska utsättas för tvångsåtgärder och att barnets bästa i enlighet med barnkonventionen särskilt ska beaktas. Det är därför av vikt att bestämmelsen tillämpas med särskild restriktivitet när det gäller barn. I första hand ska andra åtgärder vidtas i form av till exempel information och motiverande samtal. Om ett förvarstagande ändå måste ske ska tvångsåtgärder genomföras med särskild försiktighet och på ett barnanpassat sätt, med hänsyn till det enskilda barnets situation och erfarenheter.

Herr talman! Jag yrkar i och med detta bifall till utskottets förslag i SfU5 om ändringar i utlänningslagen och i lagen om särskild utlänningskontroll och avslag på reservationen från Vänsterpartiet.

Anf. 29 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag vill å Alliansens vägnar yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet SfU5.

Sverige behöver en långsiktig migrationspolitik, och det måste ha sin bas i tillfälliga uppehållstillstånd och försörjningskrav under lång tid.

I spåren av den stora flyktinginvandringen under framför allt 2015 har behovet av ett effektivt återvändande ökat. Under fyra år har Sverige tagit emot 300 000 asylsökande. Det är bra och viktigt att vårt lands lagstiftning ger skydd till människor som är i behov av skydd. Den andra sidan av myntet är dock att de som inte uppfyller kraven på skydd måste lämna landet. Det måste helt enkelt vara en skillnad på ett ja och ett nej.

Eftersom inte alla som fått nej hör sammar kravet på att frivilligt återvända – de stannar i stället kvar – tydliggörs behovet av tydliga regler och befogenheter för de myndigheter, i detta fall polisen, som har ansvaret att agera. Det bör också kompletteras med en förlängning av tiden då man kan få sin sak prövad, från fyra till tio år. Då minskar nämligen motivationen att hålla sig undan och att inte lämna landet.

När den här typen av frågor debatteras lyfts ofta argumentet att det är omänskligt med tvång och förvarstagande. Jag tror att det är viktigt att

påpeka att lagstiftningen är tydlig med att det är ett frivilligt återvändande som är grunden. Det är när en person vägrat att göra det som diskussionen om tvång och förvar dyker upp.

Under de kommande fem åren, från 2017 till 2021, beräknas 50 000 människor gå under jorden. Alternativet till att lämna landet är att människor förvisas till ett skuggsamhälle, där de riskerar att utnyttjas av skrupelfria människor. Kvinnor och män riskerar att arbeta för slavlöner, leva i extrem trångboddhet, utsättas för sexuellt utnyttjande med mera. För barnen är riskerna ännu större.

Det är i relation till detta som tvångsåtgärder och förvar bör och ska diskuteras. Jag menar med emphasis att det är långt mycket medmänskligare att ha ett effektivt och rättssäkert regelverk för återvändande för dem som väljer att *inte* följa lagstiftningen om ett frivilligt återvändande än att förvisa dem till ett skuggsamhälle.

Jag vill dock till sist lyfta fram att lagstiftningen och dess utformning inte är det enda som har betydelse, utan det måste kompletteras med att verkställande myndigheter får de resurser som uppdraget kräver. Här är jag mycket kritisk till regeringen. Polisen är nu mitt i en stor omorganisation, och missnöjet är stort. Det har fått till följd att vi inte lyckas fylla alla utbildningsplatser och att erfarna poliser slutar. Här hjälper det inte att prata siffror och om hur många poliser vi vill ha – det måste omsättas i poliser av kött och blod, något som den nuvarande regeringen har misslyckats fullständigt med.

Detta misslyckande talar statistiken tydligt om. Antalet inre utlänningskontroller 2012 var 42 000. År 2016 var det 19 000. Under tiden 2017–2021 beräknar man att 70 000 verkställighetsärenden kommer att överlämnas till polisen, och då ska man veta att polisen verkställde 3 700 ärenden 2016.

Dock är de nu förslagna åtgärderna åtminstone ett steg i rätt riktning.

Anf. 30 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi en proposition som innebär tydligare befogenheter för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen när beslut om av- eller utvisning verkställs i form av tvångsåtgärder.

I stort håller Sverigedemokraterna med regeringen i dess ståndpunkt att en person som har ett verkställbart beslut om avvisning eller utvisning ska kunna omhändertas för att verkställigheten ska kunna förberedas eller genomföras. Precis som Mikael Cederbratt sa tidigare är det viktigt att man gör skillnad mellan ett ja och ett nej och att vi har en hållbar och rättssäker migrationspolitik.

Vi stöder därför propositionen, som innebär ett steg i rätt riktning, men vill samtidigt vara mycket tydliga med att vi inte anser att åtgärderna är tillräckliga utan önskar att regeringen utvidgade dessa förslag. Vi befinner oss just nu i ett akut läge, varför detta borde ha funnits på plats för länge sedan. Av den anledningen har vi lämnat in ett särskilt yttrande som jag tänkte redogöra för här.

Den tidsgräns för omhändertagande som föreslås – 24 timmar och om det finns särskilda skäl ytterligare 24 timmar – är för kort och bör förlängas. Vi kan inte uppnå omhändertagandets syfte om tiden är för kort.

Vi är dessutom kritiska till den tidsgräns som regeringen föreslår för placering av personer som hålls i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller

polisarrest av transporttekniska skäl. Den är för kort. För att få en verklig effekt räcker det inte med tre dygn, vilket föreslås, utan även denna tidsgräns menar vi bör förlängas.

Herr talman! Vi har den senaste tiden sett diverse händelser som tydligt pekar på att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behöver större möjligheter att fullfölja sitt uppdrag att skydda svenska medborgare och upprätthålla svensk lag. Det måste finnas en tydlig skiljelinje mellan vad som är rätt och vad som är fel. De beslut som fattas måste kunna genomföras för att våra viktigaste samhällsfunktioner ska fungera.

Vänsterpartiet har en reservation i detta betänkande som främst rör statens rätt att omhänderta personer som anses vara minderåriga. Man kritiserar detta och hänvisar till barnkonventionen men missar samtidigt att FN inte vänder sig emot omhändertagande av barn utan snarare talar om vikten av att barn behandlas väl och att det hela tiden sker en regelbunden över syn. Allt detta är naturligtvis självklart.

Vi har, inte minst i samband med protesterna på Mynttorget och Medborgarplatsen, fått se hur tydliga och ökade befogenheter hade kunnat underlätta för polisen att verkställa fattade beslut och säkerställa att rådande regler också gäller. De som ska skydda oss och upprätthålla ordningen bör ha rätt verktyg för sitt uppdrag, och det har de inte haft. Polisen har i dag saknat tydliga direktiv och verktyg för att fullfölja sitt uppdrag, vilket polisen också varit tydlig med under sommaren. Det är tyvärr så att Vänsterpartiet genom sin reservation tydligt visar att de inte har lyssnat på polisen.

Vidare har Vänsterpartiet lyft upp frågan om överklagande. Även här kan jag konstatera att det egentliga syftet tycks vara att skapa mer byråkrati, eftersom samtliga eller närapå samtliga som blir omhändertagna lär överklaga. Hur detta ska gå till är således också oklart, då omhändertagandet sker under en mycket kort period. Med ett sådant förslag kommer byråkratin att förvärra redan befintliga problem inom Migrationsverket, vilket är det sista vi behöver.

Jag skulle med detta vilja yrka bifall till propositionen men också tydligt poängtera att vi har en stark förhoppning om att den utvecklas ytterligare i enlighet med Sverigedemokraternas särskilda yttrande.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 14 Vissa skattefrågor för ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU2

Vissa skattefrågor för ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser (prop. 2016/17:192)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

Prot. 2017/18:11
27 september

*Tydligare befogenheter
för polisen när beslut
om avvisning eller
utvisning verkställs*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då parentation och votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

Parentation

§ 15 Parentation

Anf. 31 TALMANNEN:

Ärade riksdagsledamöter!

I fredags nåddes vi av det sorgliga beskedet att Börje Vestlund avlidit i sviterna av ett hjärtstillestånd. Våra tankar och vårt varma deltagande går till Börjes familj, vänner och kollegor.

Börje Vestlund föddes 1960. Han valdes in i riksdagen 2002 som ledamot för Socialdemokraterna i Stockholms kommuns valkrets. Han har varit ledamot av näringsutskottet och EU-nämnden. Börje har också varit suppleant i socialförsäkringsutskottet, trafikutskottet, skatteutskottet, civilutskottet och finansutskottet samt i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och i Riksdagens överklagandenämnd.

Börje Vestlund var också fackligt aktiv och har arbetat som ombudsman hos Hotell- och restaurangfacket. Han var aktiv i kommunalpolitiken, bland annat som ledamot av Stockholms kommunfullmäktige, vice ordförande i gatu- och fastighetsnämnden och ordförande i stadsdelsnämnden i Kista.

Men Börjes engagemang stannade inte där. Han var en gedigen folk-rörelsemänniska med många olika uppdrag, inte minst som ordförande i Svenska Epilepsiförbundet och styrelseledamot i ABF:s förbundsstyrelse. Ofta hade Börje uppdraget som kassör. Alla vi som är föreningsaktiva vet att den som är kassör måste vara både pålitlig och lojal.

Börje var allt detta, men han var också en färgstark politiker som tog plats. Han syntes och hördes. Han både märktes och berörde, var han än kom. Ingen kunde missa Börje Vestlund eller de värden han stod för. Jag ser framför mig hur han skrider fram i sin sjal, och jag minns också hans stora hjärta och hans humor.

Men Börje var inte utan udd, tvärtom. Han kunde ibland vara rejält barsk mot såväl politiska motståndare som – låt mig understryka det – politiska vänner. Han skrädde inte orden, men han gjorde det alltid med hjärta och värme.

Börje var naturligtvis också en känd och stridbar företrädare för hbtq-frågorna, bland annat som styrelsemedlem i HBT-socialdemokraterna och som ordförande i riksdagens hbt-nätverk. I RFSL var han just förbunds-kassör.

Han var en förebild och en förkämpe, både i sin person och som politiker. Och han var det med stil och med styrka. När Börje skulle manifesteras sina åsikter om ett lands antigaylagar under ett besök i dess parlament nöjde han sig förstås inte med en liten diskret knapp på kavajslaget. Nej, han klädde sig i en rejält stor regnbågssjal. Börje Vestlund var varken tyst eller timid. Han hade mycket att säga, och han gjorde det med besked. Talarstolen var en naturlig arena för Börje. Man kan faktiskt säga att det var en plats han gärna besökte.

Börjes politiska engagemang var stort. Det engagemanget skulle få nya former efter nästa val, var det tänkt – ett val där han inte skulle kandidera till riksdagen. Jag tror att många av er i den här salen kan förstå att ett sådant beslut inte fattas utan vånda och många funderingar. Men Börje var tillfreds med sitt beslut och mädde bra av det. Han skulle göra sitt sista år som riksdagsledamot men utan att arbeta för en ny nominering. Han hade tänkt fortsätta sitt engagemang genom att kandidera till andra uppdrag, men han skulle också ta hand om sig själv och om hunden Sigge. Det var dags för en ny fas i livet.

Så var planen. Men nu kom i stället slutet på hans tid i Sveriges riksdag mycket hastigt. Han rycktes ifrån oss mitt i sin gärning. Börje lämnade oss mitt i steget, med sjalen slängd över axeln. Han lämnade oss som han levat, med både grace och dramatik.

En varm, passionerad och färgstark person har gått bort i förtid. Börje Vestlund lämnar efter sig ett stort tomrum som människa och som politiker.

Vi hedrar nu hans minne med en tyst minut.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU12 Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexit-omröstningen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU8 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Punkt 2 (Kommunsektorns långsiktiga ekonomi)

1. utskottet
2. res. 1 (M)

Votering:

238 för utskottet

78 för res. 1

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 40 SD, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 L, 15 KD, 1 -

För res. 1: 78 M

Frånvarande: 9 S, 5 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 1 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU2 Vissa frågor om läkemedelsregistret

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (En nationell läkemedelslista)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

169 för utskottet

147 för res.

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 M, 40 SD, 19 C, 16 L, 15 KD, 1 -

För res.: 104 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 9 S, 5 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 1 KD, 3 -

MJU4 Bränslekvalitetsdirektivets specificerade rapporteringskrav och utsläppsmål

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU5 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Förvarstagande av barn m.m.)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

297 för utskottet

19 för res.

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 78 M, 40 SD, 24 MP, 19 C, 16 L, 15 KD, 1 -

För res.: 19 V

Frånvarande: 9 S, 5 M, 6 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 1 KD, 3 -

SkU2 Vissa skattefrågor för ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 17 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:4 Avgifter för prövning av ärenden enligt EU:s förordning om referensvärden

2017/18:5 Bättre förutsättningar för fondsparande och hållbara val

2017/18:18 Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti

§ 18 Anmälan om interpellation

Prot. 2017/18:11
27 september

Följande interpellation hade framställts:

den 26 september

2017/18:9 Systembolagets lobbying i politiska sakfrågor
av *Staffan Danielsson (C)*
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 26 september

2017/18:1 KRG-regionens folkomröstning om självständighet
av *Markus Wiechel (SD)*
till utrikesminister Margot Wallström (S)
2017/18:2 Arresteringen av Kambodjas oppositionsledare Kem Sokha
av *Kerstin Lundgren (C)*
till utrikesminister Margot Wallström (S)
2017/18:8 Frihandelsavtalet med Kanada
av *Lars Hjälmered (M)*
till statsrådet Ann Linde (S)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.09.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 20 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 10.56 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 4 Anmälan om ersättare.....	1
§ 5 Anmälan om ändrad partibeteckning.....	2
§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	2
§ 7 Anmälan om granskningsrapport.....	2
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 9 Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexit-omröstningen	3
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU12	3
(Beslut fattades under § 16.)	3
§ 10 Utvecklingen inom den kommunala sektorn.....	3
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU8	3
Anf. 1 JAN ERICSON (M)	3
Anf. 2 INGELA NYLUND WATZ (S).....	6
Anf. 3 JAN ERICSON (M) replik.....	8
Anf. 4 INGELA NYLUND WATZ (S) replik	8
Anf. 5 JAN ERICSON (M) replik.....	9
Anf. 6 INGELA NYLUND WATZ (S) replik	9
(Beslut fattades under § 16.)	10
§ 11 Vissa frågor om läkemedelsregistret.....	10
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU2	10
Anf. 7 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	10
Anf. 8 JAN LINDHOLM (MP).....	11
Anf. 9 KARIN RÅGSJÖ (V)	13
Anf. 10 JENNY PETERSSON (M)	14
Anf. 11 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	15
Anf. 12 JENNY PETERSSON (M) replik	16
Anf. 13 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	16
Anf. 14 JENNY PETERSSON (M) replik	17
Anf. 15 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	17
Anf. 16 JENNY PETERSSON (M) replik	17
Anf. 17 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	18
Anf. 18 JENNY PETERSSON (M) replik	18
Anf. 19 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	18
Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C)	19
Anf. 21 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	20
Anf. 22 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	21
Anf. 23 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	21
Anf. 24 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	22
Anf. 25 BARBRO WESTERHOLM (L)	22
Anf. 26 PENILLA GUNTHER (KD).....	24
(Beslut fattades under § 16.)	25
§ 12 Bränsle kvalitetsdirektivets specificerade rapporteringskrav och utsläppsmål	25
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU4	25

(Beslut fattades under § 16.).....	25	Prot. 2017/18:11
§ 13 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs.....	25	27 september
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU5	25	-----
Anf. 27 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	25	
Anf. 28 YILMAZ KERIMO (S).....	28	
Anf. 29 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	29	
Anf. 30 MARKUS WIECHEL (SD)	30	
(Beslut fattades under § 16.).....	31	
§ 14 Vissa skattefrågor för ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser	31	
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU2	31	
(Beslut fattades under § 16.).....	31	
Ajournering.....	32	
Återupptaget sammanträde.....	32	
§ 15 Parentation	32	
Anf. 31 TALMANNEN.....	32	
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	33	
FiU12 Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexit-omröstningen.....	33	
FiU8 Utvecklingen inom den kommunala sektorn	33	
SoU2 Vissa frågor om läkemedelsregistret	34	
MJU4 Bränslekvalitetsdirektivets specificerade rapporteringskrav och utsläppsmål	34	
SfU5 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs	34	
SkU2 Vissa skattefrågor för ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser	34	
§ 17 Bordläggning.....	34	
§ 18 Anmälan om interpellation	35	
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	35	
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.09.....	35	